

KORFA

N É P E S E D É S I H Í R L E V É L
A KSH Népeségtudományi Kutatóintézet kiadványa demográfiai kérdésekről

KISÁLLATTARTÁS KISGYERMEKES CSALÁDOKBAN

Az állateledel gyártók európai szervezete, a Fediaf (The European Pet Food Industry) 2022-es adatai szerint az Európai Unió háztartásainak 46 százalékában (91 millió háztartásban) tartanak legalább egy kisállatot (Fediaf, 2023). Összességében az Unió háztartásainak egynegyede tart macskát, s ugyanekkora arányú a kutyát (is) tartó háztartásoké. A szervezet 2022-es Magyarországra vonatkozó adatai szerint a hazai háztartások körében a kisállat-tartási arányok ennél magasabbak: 35-35 százalékosak. Egy háztartásban persze több kisállat is élhet, a hazai kutya-populációt a Fediaf összességében 2 millió 172 ezerre, a macskák számát pedig 2 millió 388 ezerre becsüli.

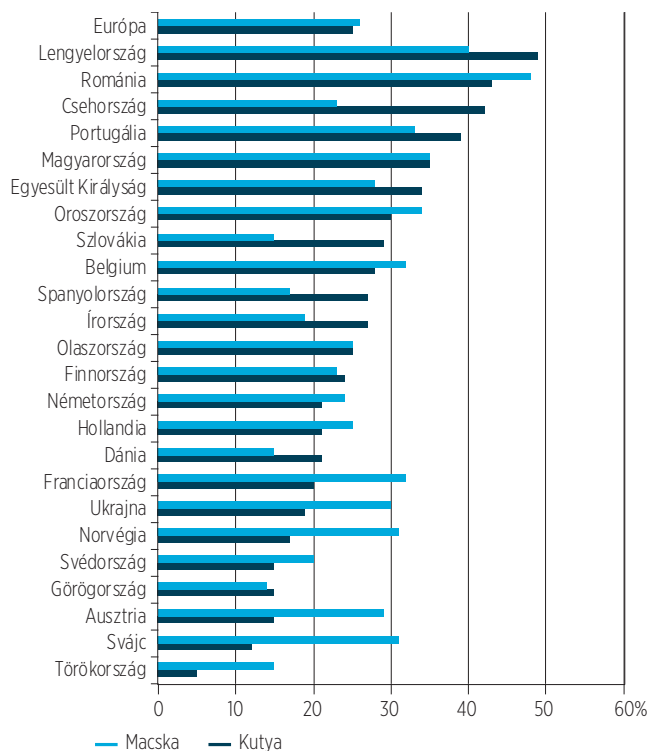
Az egyes európai országok összevetésében jól látszik, hogy Magyarországot a macska- és kutyatartás tekintetében nemcsak magas, hanem kiegyensúlyozott arányok is jellemzik.

Egy 2018-as magyarországi lakosságra reprezentatív adatfelvétel is azt igazolja, hogy a lakosság 36 százaléka él olyan háztartásban, amelyben van kutya. A kutyatartók 54 százaléka azonban más kisállatot is tart (Vetter et al., 2022). A kisállattartás a kutya- és macskatartás mellett a kisemlősök, a díszhalak és díszmadarak vagy a terráriumi állatok körét is lefedi.

A kisgyermekes családok esetében a kisállattartás kifejezést használjuk, amely a fenti konnotációk mindegyikét megengedi, közös jellemzője, hogy az állatot a családon belül, a kisgyermek közvetlen környezetében, kedvtelésből tartják.

A kisállattartás jelentőségét és szerepét az egyének és családok életében számos kutatás vizsgálja (ezek feltárását lásd: Szalma et al., 2023), melyek már magában az elnevezésben sem egységesek. Sőt más-más jelentésar-

1. ábra: Kutya- és macskatartó háztartások aránya néhány európai országban

Forrás: Fediaf, 2023.

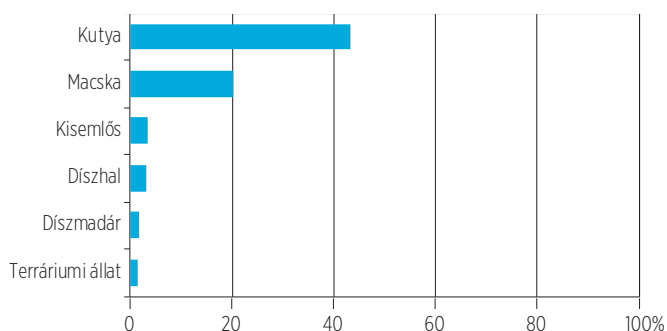
talommal bírnak a háziállat, kisállat, hobbiállat, házikedvenc vagy társállat (sőt: „szőrös gyerek”) kifejezések. A házikedvenc elnevezésben az érzelmi kötődés, a hobbiállat kifejezésben a szabadidő-eltöltés, míg a társállat szóban a szociális kapcsolattartás hangsúlyozódik ki. A kisállattartásnak az egyes családi életciklusokban eltérő jelentősége lehet.

A fent hivatkozott összegzés (Szalma et al., 2023) szerint Turner (2006) kisállattartással összekapcsolt családtopológiáján belül a kisgyermekes családot – a fiatal felnőtt, majd friss pár szakaszok után - külön életciklusként tárgyalja, melyben a kisállatra irányuló figyelem, kötődés csökken, annak helyettesítő szerepe helyett a gyermekkel való kapcsolatra helyeződik a hangsúly a családban. Ez a kapcsolat, a kisállattartás hatása már kora gyermekkortól meghatározó tényező lehet a gyermekek fejlődésében. Purewal és munkatársainak 2017-es szakirodalmi áttekintése szerint ezek a hatások az érzelmi, viselkedési, kognitív és társas fejlődésben, illetve a képzési kimenetekben is megmutatkozhatnak (Purewal et al., 2017). A kisállatoknak a gyermek jóllétére, érzelmi és fizikai egészségére gyakorolt pozitív hatása is igazolható.

E hatások az elkövetkező években a magyarországi longitudinális kutatási program, a Kohorsz'18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat adatain is tesztelhetővé válnak (bővebben: Veroszta, 2018). A kutatás a kisgyermekes családok reprezentatív országos mintáján, a gyermekek másfél éves korában egyebek mellett a kisállattartás gyakoriságát, mintázatait is vizsgálta (Ökrös et al., 2023).

Eszerint a magyarországi kisgyermekes családok több mint fele, 55 százaléka osztja meg otthonát egy vagy több kisállattal. Ebből a leggyakoribb a kutyatartás. A másfél éves gyermekek 43 százalékának családja tart kutyát, egyötödük – 20 százalékuk – pedig macskát. Emellett a családok 4 százalékában tartanak egyéb kisemlőt, rágcsálót, például hörcsögöt, tengerimalacot vagy nyulat. Díszhalat a családok 3 százaléká tart, díszmadarat mindössze alig 2 százalékuk. A terrárium állatok (kígyó, teknősbéka, pókok) gyakorisága pedig csak 1 százalékos.

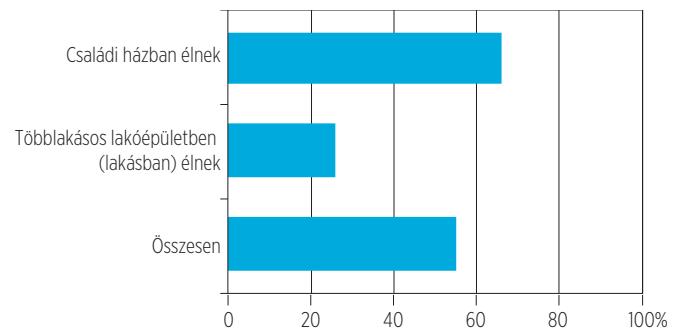
2. ábra: Kisállattartás gyakorisága kisgyermekes családokban

n=2544
Forrás: Kohorsz'18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat, 18 hós lekérdezési szakasz.
KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 2023.

A kisállattartás jobban kötődik a vidéki, kisebb településeken élő családokhoz. Különösen fontos tényező a lakás típusa: a „családi”, azaz többnyire kertes, önálló házban lakó kisgyermekes családok közel kétharmadának van kisállata, míg a többlakásos házakban élőknel ez az arány csak 26 százalékos.

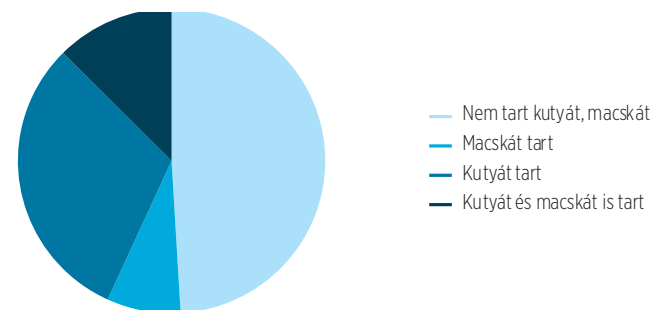
3. ábra: Kisállattartás gyakorisága lakástípusonként

n=2539
Forrás: Kohorsz'18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat, 18 hós lekérdezési szakasz.
KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 2023.

A kisállatok fajtájában szintén mutatkozik különbség, ahogy a közbeszédben is gyakori a „kutyások és macskások” megkülönböztetése. A teljes lakosságra vonatkozó magyarországi reprezentatív kutatási adatok alapján a kutyás háztartások aránya 36 százalékos, s lényegesen gyakoribb a kisebb településeken. Budapesten mindössze a háztartások 22 százalékában van kutya. A diplomások és a legnagyobb jövedelműek az átlagosnál ritkábban tartanak kutyát. (Vetter et al., 2022). A Kohorsz'18 kutatás kisgyermekes családokat vizsgáló adatai alapján a kutyát és macskát is tartók aránya 13 százalékos, csak macskát aránylag kevesen, az összes vizsgált család 8 százaléka tart, míg a csak „kutyások” aránya 30 százalékos.

4. ábra: Kutya- vagy macskatartás megoszlása kisgyermekes családokban

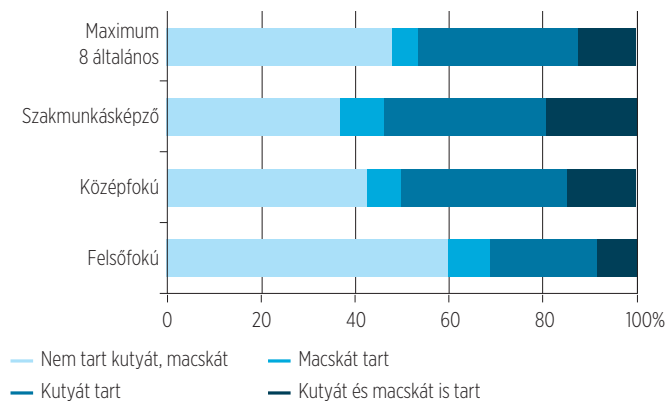

n=2564
Forrás: Kohorsz'18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat, 18 hós lekérdezési szakasz.
KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 2023.

Miben különböznek ezek a családok egymástól? Az adatok szerint főként lakóhelyük tekintetében. Társadalmi-gazdasági háttérjellemezők, azaz jövedelmi helyzetük, gyermekek száma, munkavállalásuk alapján nem térnek el lényegesen a kutyát vagy macskát tartók egymástól. Társadalmi háttérükben az anya iskolai végzettsége szerint azonban mutatkozik különbség. A felsőfokú végzettségűek tartanak kisállatot a legkisebb arányban, mindössze 40 százalékban. Ritka körökben, hogy kutyát és macskát is tartanak, s jöllehet macskatartás tekintetében nem, különösen a kutyatartás gyakoriságában maradnak el a többi végzettségi csoporttól. A kutya- vagy macskatartás leginkább

a szakmunkás végzettségű anyák családjában gyakori, közel egyötödük otthonában kutya és macska is van, emellett egyharmaduk csak kutyát, tizedük csak macskát tart. A macskát legkevésbé az alacsony iskolai végzettségűek preferálják.

5. ábra: Kutya-vagy macskatartás kisgyermekes családokban az anya iskolai végzettsége szerint

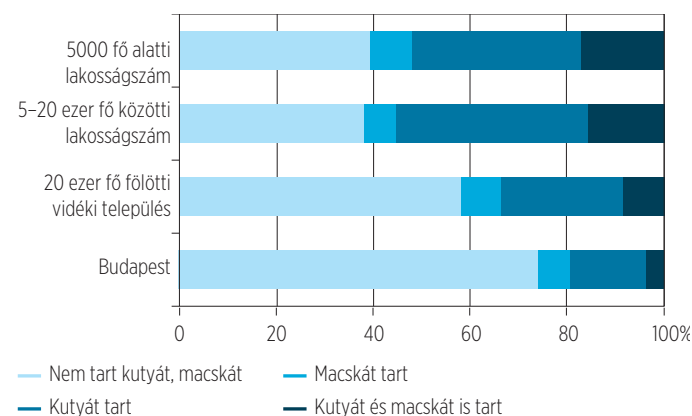

n=2563

Forrás: Kohorsz'18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat, 18 hós lekérdezési szakasz. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 2023.

A lakóhely, a lakás típusa meghatározó a kisállattartás szempontjából, ami a lakóhely településmérete szerint áttekintett adatokból is jól látszik. A kisebb, 20 ezer fő alatti lakosságszámú településeken élő családok e tekintetben hasonlítanak, több mint 60 százalékkal él kutya vagy macska, és 16 százaléknál mindkettő. Kis különbség, hogy a legkisebb, 5000 fő alatti településeken relatíve magasabb a csak macskát tartók aránya a kutyások rovására. A nagyobb városokban, s főképp Budapesten jóval kevesebb a kutyát vagy macskát tartó kisgyermekes család, a fővárosban alig egynegyedes az arányuk. Az itt élő kisgyermekes családok 7 százaléka csak macskát, 16 százaléka csak kutyát tart, s mindössze 3 százaléknál él mindkettő.

6. ábra: Kutya- vagy macskatartás a kisgyermekes családok lakóhelyének típusa szerint

n=2563

Forrás: Kohorsz'18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat, 18 hós lekérdezési szakasz. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 2023.

REFERENCIÁK

- Fediaf (2023). *Annual Report 2023. FACTS & FIGURES European Overview 2022*. The European Pet Food Industry, www.fediaf.org
- KSH (2023). Végleges adatok. A népesség főbb jellemzői (országos és területi adatok) Népszámlálás 2022 – A népesség főbb jellemzői (országos és területi adatok). ksh.hu
- Ökrös F., Boros J., Kapitány B., Kopcsó K., Szabó L. és Veroszta Zs. (2023). *Kora gyermekkor Magyarországon. Jelentés a Kohorsz '18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat 3. hullámáról*. Kutatási Jelentések 110. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest. (Megjelenés alatt)
- Purewal, R., Christley, R., Kordas, K., Joinson, C., Meints, K., Gee, N. and Westgarth, C. (2017). Companion animals and child/adolescent development: a systematic review of the evidence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14, 234. doi:10.3390/ijerph14030234
- Szalma, I., Pélyi L. és Udvari, O. (2023). Szakirodalmi áttekintés a háziállatok családon belüli szerepéről. *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, 13(3), 51–75.
- Turner, W. G. (2006). The role of companion animals throughout the family life cycle. *Journal of Family Social Work*, 9(4), 11–21. https://doi.org/10.1300/J039v09n04_02.
- Veroszta Zs. (szerk.) (2018). *Kutatási koncepció*. Kohorsz '18 Magyar Születési Kohorszvizsgálat. Kutatási Jelentések 100. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest. DOI: 10.21543/Kut.2018.100
- Vetter Sz., Vizi V. és Ózsvári L. (2022). A magyarországi kutyatartási szokások a COVID-19-világjárványban – 2021-es országos reprezentatív felmérés előzetes eredményei. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 144(1), 3–12.

További információ:

Veroszta Zsuzsanna, veroszta@demografia.hu

KSH **NÉPESSÉGTUDOMÁNYI**
KUTATÓINTÉZET

KORFA - NÉPESEDÉSI HÍRLEVÉL

Szerkesztő: Monostori Judit monostori@demografia.hu

Kiadó: KSH Népeségtudományi Kutatóintézet

Cím: 1024 Budapest, Buday László utca 1-3.

Terjesztő: Törő Ágnes toro@demografia.hu

Telefon: 06-1-345-6631; Fax: 06-1-345-1115

ISSN 1586-7684 (nyomtatott) HU ISSN 2062-7599 (online)

TISZTELT OLVASÓNK!

A Korfa korábbi számai letölthetők a www.demografia.hu oldalról. A kiadvány szövege és ábrái tovább szerkeszthető formátumban igényelhetők Monostori Judit szerkesztőtől a monostori@demografia.hu e-mail címen.